

Marita Petersen, stjóri í Sernámsdeplinum:

Játtanin til barnasálarfrøðingar líkist ongum

- Høvdu tveir sálarfrøðingar verið settir í starv í Sernámsdeplinum afturat tí verandi, hevði verið liviligt. Sum er mugu vit seta børn við trupulleikum á bíðilista og tey kunnu bíða upp til eitt hált ár; aðrenn tey sleppa frammat, sigur Marita Petersen

TURIÐ KJØLBRO

Í almánnaverkinum starvast eingin sálarfrøðingur, sum hevur til uppgávu at taka sær av børnum við trupulleikum, og í Sernámsdeplinum er bert ein. Men tað sigur einki um uppgávurnar, sum eru, tí tær eru nevniliga ógvuliga nógvur. Skulu vit samanbera við norðurlendsk víðurskipti, áttu tiggju barna- og skúlasálarfrøðingar verið í Føroyum. Avleiðingarnar av hesum er, at Sernámsdeplin, hvørs arbeiðsøki er øll børn í Føroyum úr aldrinum 0-18 ár, setir børn á bíðilista. Og tað kann taka upp í hált ár at bíða.

Í mun til eitt nú tali-trupulleikar er nógv verri at víðgera mál, sum hava við sálarfrøðiligar trupulleikar at gera. Tað krevur nógvu tíð at kanna, børnini skulu vanligu eygleiðast leingi, kannast væl, ráðgeva og víðgerast, sigur Marita Petersen, stjóri í Sernámsdeplinum.

Á hesum økinum líkist játtanin púrasta ongum. At vit hava bara ein sálarfrøðing, sum burturav arbeiðir við sálarfrøði, er heilt burturvið. Av tí sama verður trýstið á ráðgevarnar ógvuliga stórt og ónógðin stór. Tí er einki annað at gera enn at seta børn, sum verða til-meldað Sernámsdeplin, á bíðilista, sigur Marita Petersen.

- Vit hava roynt at tikið so nógv mál sum yvirhøvur ber til, men tað hevur ført við sær, at tað hevur ikki borið til at víðgjort tey so væl sum við kundu hugsað okkum. Málini hava tí ikki altíð fingið so gjølliga og neyva víðgerð, sum ynski-ligt hevur verið. Og tað skapar stóra ónógð hjá teim-um, sum arbeiða við tí og hjá móttakarunum sjálv-andi.

- Vit kundu sett bæði ein og tveir sálarfrøðingar í starv afturat, men verandi játtan er ikki til fólkinu, sum eru í starvi. Í ár er hon ein hálv miljón minni enn veruligu útreiðslurnar. At reka stovnin við undirskoti er sjálvandi heldur ikki ein gongd leið, tað skapar ónógð bæði hjá starvsfólki og leiðsluni, og forðar fyri eini menning.

- Vit hava víst á støðuna øgiliga leingi. Tað snýr seg um eina háva miljón krónur afturat, og í sambandi við figgarlógina næsta ár, havi eg mælt til, at ein sálarfrøðingur verður settur afturat. Tað er ov lítið, fingi vit tveir sálarfrøðingar afturat hevði tað verið liviligt.

Tá stóðan er sum hon er, eru avleiðingarnar, at tað vera nógur sum detta burtur ímillum og óngantið fáa ta hjálp, tey hava fyri neyðini.

- Summi geva upp, tí tey halda tað er vónleyst at koma ígjøgnum skipanina. Men vit kunnu ikki arbeiða

øðrvísi enn vit gera í lótnu, sigur Marita Petersen.

Børn hava tað betri, og tó

- Tað er ilt at siga, hví vit fáa so nógvur tilmeldingar um børn, sum hava trupulleikar, og hví vit fáa so nógvur umbønir um at fáa sálarfrøðing at kanna eitt barn. Tað er langt frá altíð, at neyðugt er við drúgvri kanning og víðgerð, við hvørt er ráðgeving nóg mikil. Men vit hava heldur ikki orku til at staðfesta hetta og tí koma óneyðduga nógv børn á bíðilista.

- Orsøkin til øktu tilmeldingarnar er lutvist, at fleiri børn hava trupulleikar í dag enn fyrr, og lutvist, at vit duga betri at fáa eyga á trupulleikar. Jú fyrr eitt barn kemur til kanningar og í víðgerð, jú betri eru vit før fyri at fyrirbyrgja møguleikum avleiðingum av trupulleikum. Tað sparir samfelagnum fyri útreiðslur seinni og gevur familjuni og barninum eitt størri lívs-virði. Lívsdygðin verður betri og tað er tað heilt avgerandi, sigur Marita Petersen.

Hóast øktu tilmeldingarnar er stjórin í Sernámsdeplinum varin við at siga, at børn eru verri fyri í dag enn fyrr.

- Í nógvum førum hava børn í dag tað so øgiliga nógv betri enn tey nakrantíð hava havt tað. Tey fáa góð-

an mat, verða ikki rakt av umfarsjúkum sum fyrr, hava góðar umstøður og uppalingarhættir í dag eru nógv betri. Umframt at foreldur duga betri at siggja verðina frá barnsins sjónarhorni samstundis sum vaksin hava størri virðing fyri børnum í dag í mun til fyrr. Hinvegin skerst ikki burtur, at verðin stendur ikki í stað. Hetta er ein verð, har bæði foreldur og børn eru upptikin av øllum møguleikum og tað eru ikki øll, sum tola, at tað er so ófriðarligt rundan um tey. Tað at børn eru á stovni 8 tímar ella meiri um dagin hvønn dag er hart. Lívið var einfaldari og friðarligari fyrr, og um ikki mamman var heima vóru onnur vaksin rundan um barnið.

- Tíðin vaksin eru saman við børnum í dag í mun til fyrr er minni. Vit hava øll hoyrt kjakið um, at tað er betri at vera eina lítla løtu saman við børnum, kvalifiserað, enn at vera ein heilan dag, ókvalifiserað. Kvaliteturin er týðningarmikil, men kvantiteturin er heilt avgjört ikki uttan týðning. Foreldur hava skyldu til at læra børnini upp, men við hvørt hevur man varhugan av, at tað skal vera so frítt sum til ber. Tað eru foreldrinu, sum eru tey vaksnu og tað skal eingin ivi vera um tað. Tá teymarnir vera ov fríir er vandi fyri, at uppalingin endar í líkasælu. Høvdur eitt barn

- Summi geva upp, tí tey halda tað er vónleyst at koma ígjøgnum skipanina. Men vit kunnu ikki arbeiða øðrvísi enn vit gera í lótnu, sigur Marita Petersen, stjóri í Sernámsdeplinum

viðføddar trupulleikar, er truplari at vera uppallari, tí tá er neyðugt við føstum kørmum og greiðum boðum. Ofta botna trupulleikarnir, sum barnið verður til-

meldað fyri, í samspæli millum uppaling og trupulleikar barnið er føtt við, sigur Marita Petersen at enda í viðtali.

Signar á Brúnni, landsstýrismaður við ábyrgd av Sernámsdeplinum

Signar á Brúnni, landsstýrismaður:

Pláss fyri einum sálarfrøðingi afturat

- Fíggarjáttanin til Sernámsdeplin komandi ár gevur stovninum møguleika at seta ein barnasálarfrøðing afturat, sigur Signar á Brúnni

Turið Kjølbro

Í fíggarlógini fyri næsta ár fær Sernámsdeplin eina meirjáttan uppá 1,5 miljónir krónur. Depilin hevur leingi havt ynski um at keypa ein nýggjan buss og tí er ein hálv miljón krónur oyramerkt til tað endamálið. Helmingurin av meirjáttanini fyri næsta ár fer tó til lønarhækkingar á stovninum, ið svara til 3%.

- Fíggarjarkarmurin fyri næsta ár ger tað møgulegt at seta ein barnasálarfrøðing

afturat. Í fíggarlógargarbeiðinum havi eg stríðst fyri at fáa Sernámsdeplinum eina meirjáttan næsta ár, tí eg kenni karmarnar og umstøðurnar stovnurin arbeiðir undir. Tað er alt ov stressandi hjá einum sálarfrøðingi at arbeiða einsamallur á økinum og tí eigur ein at verða settur afturat, sigur Signar á Brúnni.

- Hinvegin eri eg vónbrotin av, at stjórin í Sernámsdeplinum, Marita Petersen, langar út við at siga, at játtanin til virksemið líkist ong-

um, tá ið hon sjálf bæði sum landsstýriskona og lögmaður veit og hevur innlit í, hvussu stríggj tað er at fáa meirjáttan til ein stov. Tað er eisini ein spurningur hjá stjóranum at raðfesta og rasjonalisera. Bussurin, ætlanin er at keypa, kann kanska keypast bfiligari og til dømis rindast yvir tvey ár. Harumframt er lønarlagið hjá starvsfólkinum í depilinum ógvuliga høgt, tí tey eru danskir embætismenn. Høvdu broytingar komið í og starvsfólkinu

verðið fýroyskir starvsmenn høvdu pengar verið at spart. Og harvið møguleikar at seta fleiri barnasálarfrøðingar, sigur Signar á Brúnni. Sernámsdeplin er ser-skúli á Fólkskúlaøkinum. Hann fær á fíggarlógini í ár 28.284.000 krónur og fyri næsta ár 29.870.000 krónur.